

911 311 JEGOSLA

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

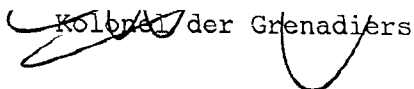
- Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/2664	09 juli 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 49/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen één	Bezoekadres Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	Doorkiesnummer 318 6634
------------------------	---	-----------------------------------

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/2664, d.d. 09 juli 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. AMAD

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

49/92

(Afgesloten 091200 JUL 1992)

Bosnië-Herzegovina

Functionarissen van UNPROFOR zijn onderhandelingen begonnen met vertegenwoordigers van de strijdende partijen in de omgeving van Sarajevo om vrije passages te creëren tussen het vliegveld en de stad. Doel hiervan is de ongehinderde aanvoer van hulpgoederen voor de bevolking mogelijk te maken. Gezien de activiteiten van sluipschutters in deze omgeving zou dit een uitbreiding van het functiegebied van UNPROFOR in de omgeving van Sarajevo met zich meebrengen, en tevens de kans dat VN-militairen bij vuurgevechten betrokken raken, aanzienlijk vergroten.

Het noorden van Bosnië-Herzegovina blijft het toneel van hevige gevechten. Zo zou zware strijd worden in het dal van de rivier Vrbanja, niet ver van Banja Luka. Zowel de Serviërs als de Moslims maken melding van successen in deze regio. Meer oostelijk zou de door Kroaten beheerste stad Gradacac het toneel zijn van zware gevechten. De Serviërs zouden erin zijn geslaagd de stad Derventa in te nemen. Indien bevestigd, hebben de Serviërs een belangrijke stap gezet naar herstel van de territoriale corridor tussen Oost-Bosnië en Servië enerzijds en de Bosnische (en Kroatische) Krajina anderzijds.

De leider van de Bosnische Serviërs, Karadžic, heeft opgeroepen tot een bestand tussen de Serviërs en Kroaten in Bosnië-Herzegovina. Hij verwierp het "irreële vasthouden aan Bosnië-Herzegovina als eenheid" en stelde onderhandelingen voor over de exacte grenzen van het afgelopen weekeinde uitgeroepen Kroatische kanton in de republiek. Deze oproep van Karadžic houdt vermoedelijk verband met de gemelde verovering van Derventa en andere militaire successen van de Serviërs in het noorden. Karadžic geeft met zijn opstelling aan dat de Serviërs, nu zij hun oorlogsdoelen in grote lijnen hebben bereikt, bereid zijn (opnieuw) te onderhandelen over een verdeling van Bosnië-Herzegovina tussen Serviërs en Kroaten, die naar schatting 60% resp. 30% van de republiek onder controle hebben. Hoewel Karadžic ook de Moslims heeft uitgenodigd om deel te nemen aan de onderhandelingen, zou voor hen een gebied resteren dat in omvang slechts een fractie is van hun aandeel in de totale bevolking van de republiek ($\pm 45\%$). Een woordvoerder van president Izetbegovic heeft de oproep van Karadžic dan ook verworpen.

De Bosnische regering heeft de oprichting vorige week van het Kroatische autonome gebied Herceg-Bosna als illegaal bestempeld en gesteld dat dit een voorbode is van het uiteenvallen van de republiek. De Kroatische president Tudjman heeft echter gesteld dat er in beginsel overeenstemming bestaat tussen de drie belangrijkste bevolkingsgroepen over de vorming van drie min of meer autonome kantons in Bosnië-Herzegovina, en dat de aankondiging van de Kroaten in dat kader past.

Vertegenwoordigers van Izetbegovic hebben aan de commandant van UNPROFOR toegezegd dat de Bosnische regeringstroepen in het centrum van Sarajevo niet zullen proberen met militaire middelen een verbinding te leggen met de Kroatische strijdkrachten die de stad in het zuidwesten zijn genaderd. Deze

toezegging kan een bijdrage zijn aan het VN-streven naar een de-escalatie van de spanningen rond Sarajevo.

In dit verband is ook vermeldenswaard dat de Bosnische minister van Defensie Doko (Kroaat) heeft verklaard dat het openstellen van het vliegveld van Sarajevo de "bevrijding" van de stad heeft vertraagd. Hij werkte deze opmerking niet verder uit, maar vermoedelijk doelt hij erop dat de aanwezigheid van VN-militairen het doorbreken van het Servische beleg van de stad met behulp van de vanuit het zuidwesten oprukkende Kroatische troepen onmogelijk heeft gemaakt.

Volgens een mededeling van de Bosnische regering zouden de Serviërs in het door hen beheerste oosten van de republiek, met name in de steden Zvornik, Goradze en Visegrad, de aldaar woonachtige Moslims deporteren naar niet door hen opgeëist gebied. Dit kan onderdeel zijn van het Servische streven de betreffende gebieden etnisch te "zuiveren" met het oog op een eventuele aansluiting bij het naburige Servië. In het licht van deze melding is opmerkelijk dat de Serviërs internationale hulporganisaties toegang tot de genoemde steden ontzeggen.

Servië/Montenegro

De ondervoorzitter van het Servische parlement Petrovic heeft gesteld dat Servië olie importeert vanuit Roemenië. Het zou gaan om 25.000 ton ruwe olie per week, die vanuit Constanta wordt verscheept naar Bar in Montenegro. Dit zou een ernstige schending vormen van de door de VN opgelegde sancties tegen "Joegoslavië". Overigens heeft de Roemeense regering elke betrokkenheid bij deze transacties ontkend. Er zijn ook uit inlichtingenkanalen geen aanwijzingen dat Roemenië met de export van olie naar Servië het embargo heeft geschonden.

Volgens Sloveense persmeldingen kampt de "Joegoslavische" luchtverdediging met aanzienlijke problemen, als gevolg van onder meer gebrekkig onderhoud, voortdurende modificaties van de systemen, ontoereikende verbindingen en het verlies van (Sloveense en Kroatische?) technici. Een gecoördineerde luchtverdediging zou alleen in de regio-Belgrado mogelijk zijn. Deze meldingen kunnen echter niet bevestigd worden. Weliswaar maakt de "Joegoslavische" luchtverdediging deels gebruik van verouderde systemen, maar er is geen reden om aan te nemen dat een geïntegreerde luchtverdediging voor het gehele Servisch/Montenegrijns grondgebied onmogelijk is. De Sloveense meldingen dienen waarschijnlijk in eerste instantie propagandistische doelen.

Op maritiem gebied is de situatie momenteel rustig. Zowel de Kroatische als de "Joegoslavische" marine beperken hun activiteiten in de Adriatische zee tot patrouillevaarten. "Joegoslavië" beschikt echter nog over een tamelijk sterke maritieme capaciteit. Achttien kleine en middelgrote Geleide Wapenscheperen (met relatief lichte of verouderde wapensystemen), vier onderzeeboten (voor torpedo's/mijnen), zes mini-onderzeebootjes (voor duikers/mijnen) en ruim dertig snelle aanvalspatrouilleboten (met torpedo's, lichte raketten of licht geschut) opereren vanuit bases in de baai van Kotor. Voorts bezit "Joegoslavië" nog duizenden zeemijnen van diverse types en een aantal kustbatterijen, bestaande uit artillerie en geleide wapens, langs de kusten die het nog beheerst. Bovendien zouden JNA-gevechtsvliegtuigen inzetbaar zijn tegen met name lichtbewapende maritieme doelen. Kroatië heeft slechts de beschikking over een relatief klein aantal snelle aanvalsbotten die het op de JNA heeft veroverd.

Nieuwe demonstraties voor het aftreden van de Servische president Milosevic zijn op 6 juli onverwachts afgelast door het organisatiecomité DEPOS. Oppositieleider Draskovic stelde dat het regime van Milosevic verzwakt is en dat diens val binnen dagen te verwachten is. Er zijn echter geen aanwijzingen dat

deze voorspelling juist is. Vermoedelijk is op DEPOS druk uitgeoefend om de akties te beëindigen. Het is denkbaar dat de nieuwe "Joegoslavische" premier Panic, die eerder deze week het buitenland verzocht om een adempauze van 100 dagen teneinde een "nieuw beleid" te kunnen doorvoeren. DEPOS heeft gevraagd verdere akties uit te stellen. Het is ook mogelijk dat de afgelasting verband houdt met de uitspraak van de "Joegoslavische" president Cosic dat nog dit jaar nieuwe verkiezingen zullen worden gehouden voor alle bestuursniveau's.

Het is echter onwaarschijnlijk dat de druk op Milosevic inderdaad blijvend zal afnemen. Zo hebben Servische studenten, onafhankelijk van DEPOS, op 7 juli een demonstratieve mars gehouden naar de ambtswoning van Milosevic, waarbij zij door de politie werden tegengehouden. De studenten hebben aangekondigd vandaag het verkeer in Belgrado onmogelijk te willen maken. In het Servische parlement is in verband met de voortdurende demonstraties voorgesteld de noodtoestand uit te roepen.

De (waarnemende) regering van "Joegoslavië" heeft, aangezien een officiële begroting ontbreekt, de Joegoslavische bank gevraagd om een lening ter grootte van 10,4 miljard dinar om de uitgaven van de federatie in de tweede helft van dit jaar te kunnen dekken. Hierbij werd aangetekend dat 8,1 miljard dinar zijn uitgetrokken voor de financiering van de strijdkrachten. Ook in de eerste helft van 1992 zijn de overheidsuitgaven, die toen 11,7 miljard dinar bedroegen, grotendeels gedekt met een lening van de bank. Vermoedelijk worden deze uitgaven bijna geheel monetair gefinancierd.

Kroatië

Volgens eigen zeggen hebben Kroatische eenheden een dorp in de buurt van de havenstad Dubrovnik veroverd, vanwaaruit de haven van die stad beheerst wordt. Dit zou een belangrijk succes zijn in het streven naar het doorbreken van het Servische beleg rond Dubrovnik.

Er zijn aanwijzingen dat de toename in Kroatische militaire activiteiten in zowel Kroatië als Bosnië-Herzegovina mede verband houdt met de interne politieke situatie in Kroatië. De extreem-nationalistische Rechtvaardigheidspartij zou de laatste maanden, onder meer als gevolg van de inzet van haar HOS-militie in Bosnië-Herzegovina, aanzienlijk aan populariteit hebben gewonnen, met name onder Kroatische officieren. President Tudjman zou zich daardoor gedwongen hebben gevoeld een hardere koers te volgen om te voorkomen nog meer aanhang te verliezen. Zoals bekend vinden op 2 augustus a.s. presidents- en parlementsverkiezingen in Kroatië plaats.

De zelfbenoemde president van de Krajina, Babic, is vorige week (mogelijk ernstig) gewond geraakt bij een aanval door geüniformeerde personen in Benkovac, een van de belangrijkste steden in de Krajina. Een aantal medestanders van Babic heeft de tegenregering van de Krajina onder leiding van Hadzic ervan beschuldigd deze aanval te hebben uitgevoerd; zo zouden enkele aanvallers persoonlijke lijfwachten zijn geweest van Hadzic's premier Zecevic. Diens regering ontkent echter elke betrokkenheid bij een aanval op de "voormalige president". Zoals reeds eerder gemeld is Babic enkele maanden geleden door een aantal parlementariërs onder leiding van Hadzic formeel afgezet in verband met Babic's verzet tegen het VN-vredesplan. Het vermoeden bestaat dat deze "coup" was uitgelokt door de Servische president Milosevic, die zich destijds ook sterk inzette voor uitvoering van het vredesplan. Desondanks blijft Babic met name rond de hoofdstad Knin grote steun genieten. De recente melding wijst op een voortzetting van de machtsstrijd in de Krajina.

Macedonië

Het Macedonische parlement heeft een motie van wantrouwen aangenomen tegen de regering. Deze wordt verweten niet in staat te zijn geweest de internationale erkenning van het land te bewerkstelligen. Zoals bekend heeft Griekenland deze erkenning geblokkeerd uit vrees voor impliciete aanspraken van Macedonië op het gelijknamige noordgriekse gebied, maar wijst de -nu demissionaire- Macedonische regering een, ook door de EG verlangde, naamsverandering af. De aanvaarding van de motie van wantrouwen kan de vorming van een nieuwe regering tot gevolg hebben, of leiden tot het uitschrijven van nieuwe verkiezingen. In beide gevallen is een radicalisering van de Macedonische politiek te verwachten.

Conclusie/vooruitzicht

In grote delen van Bosnië-Herzegovina is nog sprake van gevechten. Ook rond Sarajevo blijft de situatie zeer gespannen. Politieke steun voor het (met militaire middelen) beveiligen van de aanvoerroutes van hulpgoederen voor de bevolking van Sarajevo lijkt te groeien. Dit maakt een directe betrokkenheid van UNPROFOR bij de strijd in Bosnië-Herzegovina waarschijnlijker.

De leider van de Bosnische Serviërs, Karadzic, heeft voorgesteld onderhandelingen te beginnen over de exacte grenzen van het autonome Kroatische kanton in Bosnië-Herzegovina, waarvan de oprichting eerder deze week was bekend gemaakt. Het is denkbaar dat de Kroaten op de suggestie van Karadzic zullen ingaan om daarmee de basis te leggen voor de erkenning van dit Kroatische kanton, dat zich mogelijk in een later stadium bij Kroatië zou kunnen aansluiten. De Moslims, voor wie met 45% van de bevolking bij een opdeling van de republiek tussen Serviërs en Kroaten maximaal 10% van het Bosnische grondgebied zou resteren, zouden het slachtoffer van een dergelijke overeenkomst zijn. Het is denkbaar dat zij het huidige informele militaire samenwerkingsverband met de Kroaten zullen heroverwegen, indien dezen daadwerkelijk onderhandelingen met de Serviërs over opdeling van de republiek zouden gaan voeren.

De Kroatische president Tudjman lijkt onder druk te staan van extreem-nationalistische stromingen, die met name in de Kroatische strijdkrachten aan populariteit winnen. Dit zou Tudjman dwingen tot nieuwe militaire initiatieven en compromissen met de Serviërs in Bosnië-Herzegovina en Kroatië bemoeilijken.

In de Kroatische Krajina lijkt nog steeds sprake van een machtsstrijd tussen de voor- en tegenstanders van president Babic. Aangezien deze zich steeds heeft verzet tegen het VN-vredesplan, kan de uitkomst van deze machtsstrijd ook gevolgen hebben voor de uitvoering van dit plan.

De druk op de Servische president Milosevic voor ingrijpende koerswijzigingen en mogelijk zijn aftreden blijft groot, ondanks het feit dat de organisatoren van de officiële demonstraties deze acties onverwacht hebben opgeschort. Er zijn nog geen aanwijzingen dat Milosevic bereid is tot ingrijpende concessies aan de oppositie. Het uitroepen van de noodtoestand, die een scherpere representatie tegenover de demonstranten mogelijk maakt, ligt meer voor de hand.